

HET SCHIJNBAAR ONMOGELIJKE MOGELIJK MAKEN

Wie van u heeft het interview met Yuval Noah Harari in het VPRO programma *Wintergasten* (27 december 2021) gezien? In die aflevering neemt Yuval de kijker mee in een realiteit die mede bepaald wordt door verhalen die

we elkaar vertellen. Dat gebeurt op vele terreinen, maar bij de energietransitie komt dat in een stroomversnelling. Wat is dan precies de boodschap?

Er gebeuren opmerkelijke dingen rond de energietransitie. De gasprijs gaat door het plafond, kernenergie lijkt terug van weggevoerd en het nieuwe regeerakkoord staat bol van de investeringen rondom klimaat. Dit plaatst bestuurders voor lastige

inschattingvragen die grote gevolgen hebben voor de toekomst van organisaties en – sterker nog – voor de toekomst van onze samenleving. Die inschatting wordt mede gekleurd door verhalen waar bestuurders in geloven. Daarbij voeren drie verhalen de boventoon.

Verhaal 1: Het is te veel én te snel. Met de klimaatconferentie in Glasgow (COP26) is de noodzaak om de klimaatcrisis te adresseren nog duidelijker geworden. Toch merken we dat veel bestuurders huiverig zijn om hier volop op te gaan sturen. Deels omdat de energietransitie op alle aspecten van onze economie ingrijpt en we lang hebben gewacht met ingrijpen. Dan ontstaat snel het beeld dat het onmogelijk is wijzigingen door te voeren om binnen de 1,5 graad opwarming te blijven. En als iets onhaalbaar lijkt, hoe kun je daar dan verantwoordelijkheid voor nemen?

Verhaal 2: Transitie is mensenwerk. Inmiddels is er veel in gang gezet rond de energietransitie. De overheden in Nederland en Europa hebben aanzienlijke

budgetten gereserveerd, bij steeds meer bedrijven staan klimaat en technologie als strategische thema's op de agenda. Maar daarmee is het belangrijkste obstakel nog niet opgelost. Het uitvoeren van een transitie is mensenwerk. Bedrijven die voorop lopen in de energietransitie merken hoe lastig het is om voldoende medewerkers te vinden met de juiste competenties. We willen wel, maar waar halen we de mensen vandaan?

Verhaal 3: We gaan pas echt transformeren als het pijn gaat doen. Ondanks dat we weten dat er in korte tijd ontzettend veel moet veranderen, zoeken we het vooral in incrementele aanpassingen. Maar gaat deze transitie lukken zonder dat het echt pijn doet? Wordt het niet tijd dat we het hebben over bewuste krimp van onze economie? Maar wie hebt u de laatste tijd horen spreken over *degrowth*? En wie staat vooraan om te stoppen met de CO₂-slurpende privileges die we als rijke Nederlanders in de afgelopen decennia hebben verworven?

Deze drie verhalen bevatten allemaal een kern van waarheid en toch laten we ons makkelijk verleiden tot een polariserend debat over welk verhaal het meest waar is. Dat brengt ons niet verder. Laten we alert blijven op de ontwikkelingen rond deze verhalen.

Ongemerkt verandert dan ook onze mindset over wat er mogelijk is. Vergelijk maar eens hoe u nu denkt over 'het schijnbaar onmogelijke mogelijk maken' en vijf jaar geleden? En als u toch twijfelt, bekijk dan eens de TEDx van Hans Rosling¹. Hij kan als geen ander statistiek verwerken tot een kunstvorm en illustreert dat aan het eind van de video met zijn kijk op 'making the seemingly impossible possible!'

André Nijhof is professor Sustainable Business en Stewardship aan Nyenrode Business Universiteit.

Noot

1. New Insights on Poverty, Hans Rosling, youtube.com/watch?v=YpKbO6O3O3M&t=144s.